unu

TREI FRAGMENTE IN JURUL UNUI ARTICOL DIN CODUL PENAL

MONSTRUOZITATEA ACESTUI PROCES

Procesul acesta, pentrucă oamenii chemaţi să-l judece nu şi-l vor putea însuşi decît în latura lui de afacere poliţienească (aşa cum le-a şi fost trimis dealtfel în dosare dela cabinetul de instrucţie) rămînînd străini de adevăratul lui fond în care se sbat motivări de pură spiritualitate şi incandescente profesii de credinţă şi rămînînd mai ales străini de experienţa personală a autorului, singura a cărei perfectă cunoaştere ar putea îndreptăţi o sentinţă, procesul acesta e o monstruozitate. In episoadele lui de pînă acum, inteligenţa şi solicitudinea celor care l'au condus s'a mărginit la procedeul abilităţilor de circumscripţie menite să stabiliască o contravenţie: **Ai scris sau nu cuvîntul acesta? L'ai scris? Ce mai vrei!** Exclamaţii triumfale şi machiavelice care dovedesc cu prisosinţă că titlul acestui fragment nu a fost exagerat.

Şi nu cred că ar fi fost prea greu să se sezizeze această precisă deosebire care e între mărturisirea: da, eu sînt autorul crimei din strada Filantropiei şi mărturisirea: da, eu sînt autorul poemului de faţă; cea dintîi fiind recunoaşterea unei vine ce se presupune pedepsită, pe cînd cea de a doua numai recunoaşterea unei acţiuni de elementară libertate individuală ce nu poate — ce nu trebuie în ruptul capului — să fie supusă rigorilor vreunui cod oarecare.

Că s'a găsit un articol 262 în baza căruia judecătorul de instrucţie să dea ordonanţă definitivă, nu-e de mirare. El era făcut pentru adevăraţii atentatori la bunele moravuri, cărora nu li se aplică însă niciodată.

INTELECTUALII ŢĂRII

Din fotolii de rangul întîi, intelectualii ţării asistă la un spectacol ale cărui delicii le-au savurat cu anticipaţie. E vorba bineînţeles de o revistă: Pe scenă o actriţă deghizată în spoitoreasă şi-a făcut o apariţie sgomotoasă rostindu-se spre sergentul de stradă buimac şi căscînd din partea cealaltă a decorului: **Freacă-mi tingirea.** El se face că nu pricepe, asta pentru actriţa care să-i dea unele indicaţii de un echivoc şi o transparenţă ce hrăneşte în plin spiritul spectatorilor transformaţi într'un val de aplauze cînd sergentul de stradă iluminat înfine, isbucneşte într'un cuplet cu refrenul: **Cînd îţi frec tingirea,** agitînd în mînă reproducerea în lemn a unui sex de armăsar, ameninţînd cu el şi pocnind în tingirea de aramă pe care spoitoreasa se preface la început că o ascunde speriată şi în cele din urmă i-o oferă cu tandreţă.

SFERE CARE SE EXCLUD

Cu totul alt-fel a fost întotdeauna aspectul sexualităţii la Unu şi în poemele mele cele mai „imorale" cărora nimeni nu le va putea contesta o respiraţie dureroasă, un ritm al suferinţei care le absolvă nu numai de penalităţile articolului 262 ci şi de rînjetele prostiei unanime. Violenţa de exoresie presupune o violenţă de suferinţă care exclude dela început prezenţa oricărui element pornografic, pornografia implicînd în condiţia ei esenţială, satisfacţie. Ori acolo unde e suferinţă nu poate fi şi pornografie. Poate fi sadism sau mazohism sau orice altă deprindere scelerată, dar pornografie, nu. Fiindcă atunci ar trebui să se cheme pornografică şi satisfacţia acerbă pe care unii posedaţi mistici şi-o iau flagelîndu-şi trupul pînă la sînge. Acestea sînt însă vicii mult mai înalte. Pornografice, nu pot fi decît viciile mărunte, acelea care de exemplu circulă libere prin saloane, anecdotele aşa zise picante.

Intr'un subiect frivol se intercalează o serie de cuvinte şi situaţii *subînţelese* care prin jocul lor sensorial au darul să creieze în participanţi o succesiune *de stări de plăcere* a căror vină stînd numai în proasta lor calitate, nu-şi poate găsi nici o scuză. Creierul cel mai rău intenţionat şi n'ar putea găsi vr'o asemănare între poemele mele şi spiritul pornografic al acestor îndeletniciri de salon. Mai mult. Distanţa dintre vina acestor anecdote şi a înjurăturilor *foarte grosolane* pe care le rosteşte un muncitor din port cu picioarele prinse sub greutatea unui camion răsturnat, e enormă. Niciodată înjurătura — oricît de grea — a unui om necăjit n'are să fie pornografie, pe cîtă vreme anecdotele cele mai subtile ale cucoanelor noastre vor rămîne întotdeauna pornografice. Cel dintîi îşi caută prin vorbe *descărcarea unei dureri* şi pe buzele lui vorbele trăiesc o aventură impresionantă şi foarte apropiată de vrăjitorie; la cea de-a doua categorie, aventura e mediocră şi ruşinoasă.

M'am servit de imagini şi de cuvinte tari nu pentru a-mi provoca un gen de satisfacţii pe care l'am detestat, ci dintr'o pornire mai adîncă de a-mi mîntui spiritul (şi bineînţeles că totul pe un plan *strict estetic* fiindcă altfel încercarea ar fi fost inutilă) de intensitatea unor turmentări atavice cu care întotdeauna nu s'a făcut decît poezie şi cu care nici eu n'am vrut să fac altceva decît poezie.

geo bogza

La 28 Noembrie 1932, în faţa tribunalului Ilfov secţia 1-a civilo-corecţională, va veni spre judecare procesul de atentat la bunele moravuri prin presă intentat colaboratorului nostru Geo Bogza.

Din străinătate şi-au anunţat sosirea Charles Baudelaire şi Oscar Wilde. (N. R.)

SUGESTII INAINTEA UNUI PROCES

In cursul acestei luni, în faţa barei justiţiare, între delictele de cotonogeală, între întreprinderile pick-pocketilor, — va apare şi silueta lungă, puţin deşelată ca o sondă în dezechilibru, cu bărbia ascunsă spre gît, formîndu-i în profilul capului un golf; — silueta posesoare a unei mîini şi al unui clocot care a scris şi a determinat, într'un articol, cîteva expresii „ce depăşiau" şi cadrul moral al convenţiilor sociale şi vocabularul orcit de benign al celui din urmă funcţionar poliţienesc. Expresii cari au ofuscat urechile ciulite ale acestor străjeri ai moralei publice, dînd loc, încăodată în istoria proceselor literare, ridicolului spectacol de proces la pudoarea socială, cu dosare, cu magistraţi îmbrăcaţi grav în toge cu mîneci largi, încadraţi între coduri civile şi penale, umbriţi de crucea mîntuitorului, de jurisprudenţa savantă a faptelor, şi judecînd cele cîteva cuvinte delicte, cu toată grandelocvenţa ce o comportă cadrul legal, circumstanţa birocratică a vinei.

Singurul sens însă, acela adevărat le va scăpa, alunecînd peste frunţile d-lor pravileşti, ca o spută reprobativă, ca o huiduire. Actul de acuzare va fi o marionetă agitînd-se gravă şi cu care prezidentul tribunalului va expune toată vina acuzatului şi o va absolvi în pedeapsa prevăzută de articolul.... din codul penal.

Santinela va conduce pedepsitul spre dubă şi de acolo la penitenciar. Judecătorul va trece la alte procese, dar pornografia dojenită va rămîne ca o pecingine pe mîinele catifelate ale moralei imanente şi naturale. Şi se vor perinda prin faţa aceluiaş cod, vagabonzii, delicvenţii comuni, epavele unui sistem, cortegii supuse aceloraşi legi şi se va angrena cu procesul de les-pudoare şi se vor auzi zgomotele oraşului de afară.

Un domn îşi va încheia, elegant, pardesiul, o doamnă va trece lăsînd în urmă o dîră de parfum. Peste prostituate, peste florile venale ale trotuarului, vor cădea foile galbene ale toamnei, acoperindu-le obrazul ca un sex purtat public, trivilitatea legală, mercenară şi evidentă. Roţile vor fîşii pe asfalt aruncînd confetiile de noroi în pietoni, lanţurile vor ţirîi pe drumul închisorii.

Şi în mijlocul tuturor acestor lucruri va rezida adevărul crunt, strigătul ce nu s'a putut înăbuşi sub zurgălăii vorbelor „decente". Adevărul care a ţipat cu gura deschisă, care ai rupt din zăbala unui organism în răsvrătire. In săli de fundaţie, grupări reprezentînd noua generaţie, vor face sympozioane, în cari, procesul vremilor noastre va fi desbătut de creierele lor albe, cu toată reacţiunea inconştientă de slugi ai cărţilor oportuniste. Tinerii îşi vor freca mulţumiţi mîinile ejaculate de dialectici, urechile le vor zbîrnăi la aplauzele unanime şi vor surîde la auzul sentinţei tribunalului civilo-corecţional, — deşi magnetoul unui conformism inevitabil al istoriei îi atrage, îi concentrează în jurul lui. Imbulzeala la sympozionul despre Wladimir Ilich a fost, în sensul acesta, semnificativă. O exasperare cloceşte în „tînăra generaţie" de peste tot. Falimentul ortodoxiei, purismului intelectual al occidentului, filozofiile birocrate, grefate nici nu s'au altoit nici n'au soluţionat criza de conştiinţă; realizările unei generaţii în răsărit i-a handicapat, i-a desfiinţat dela rostul lor, i-a denunţat. Fascismul îşi ascute, şi el, pumnalele în mîinele subţiri ale cîtorva pesimişti tragici, ale cîtorva perduţi de sine, acceptînd palialivul dintr'un general spirit de laşitate şi de mărginire. In plin faliment, în penibila degingolodă, funcţionarii aleargă în sus şi jos cu registrele grele şi inutile în mîini, încercînd să salveze cu ultimele reziduri situaţia, camuflînd adevărul, exuberînd cu forţele sleite.

„Oamenii zilei" au fost toţi intervievaţi, şi toţi nu s'au ferit să conteste venirea unui colectivism social ca singura posibilitate, toţi însă izolaţi înafară de el, colaborînd senini mai departe cu starea recunoscută ca sfîrşită, ca bancrutată.

ORA H

Limpezimi cari iubesc vezicant,
Omul a spart cristalul sfînt,
Peste care calvar de diamant
Ai pus o umbră nouă de pămînt

Mîini trebuite'n vînjoşenii de lanţ,
Stema voastră, închisă'n act,
Osuarului genezic, mult aşteptatul danţ
Văzut cu ghiare în silexul din poet.

mihail **dan**

* * *

Un optimism permanent rezidă însă în natură. Viaţa nu s'a terminat încă. Scoarţa nu s'a răcit de tot. In centrul ei lava mai clocoteşte fermenţii vii cari nu vor exista reci. Cînd o fază a ei s'a terminat, cînd o evoluţie s'a desăvîrşit, una nouă îi urmează, mai complectă şi care vine s'o înlocuiască. Generaţiile se succed tot atît de sigure, de virgine ca acele căzute înaintea lor. Fenomene precise intervin ajutîndu-i perpetuarea. Expresia „generaţia de sacrificiu" a fost suficient justificată. Ea e cadavrul sclerotic al unei lumi consumate.

Un optimism calcă în picioare pesimismul individual rezultat al egscent ismului de pînă acum.

Forţa e morala oamenilor care se deosebesc de ceilalţi (Beethoven) şi optimismul acesta e forţa şi morală care va învinge, se va suprapune celeilalte desuete, arbitrare, întocmite din spiritul celor puţini şi autocraţi

E o epocă de lichidări totale, de elucidări uriaşe. Numai cei cu curajul definitiv şi-o vor putea asuma. Cei cu viziunea exactă a determinismului social, promotorii acestui optimism, vor putea fi avangardiştii, generaţia efectivă a acestui nou ev.

Suprarealiştii au marcat finalul unei culturi, unei deboşe artistice, fiind nişte magnifici decadenţi. S'au născut cu germenul falimentului în ei, căutînd pe jumătate numai să se ataşeze adevărului, să perceapă fenomenusocial care încadrează şi reprezintă individul, care nivelează, şi nu scuză greşelile şi agonia dinaintea sa. Cultura să se fondeze pe un optimism integral şi chiar concesiile făcute pentru realizarea acestei culturi sînt aprioric scuzate, concesii cari fac argumentele opoziţioniste ale oportuniştilor. Toată istoria culturii justifică acest optimism, toată evoluţia naturală îl atestă.

Toată Roma ridicînd cetăţeanul la entitatea lui absolută socială, cu legile ei, cu familia ei. Toată gîndirea grecească cu infailibila ei metafizică, sublimînd individul, au fost construite din acest optimism integral, din aceiaşi sursă nouă de viaţă.

In aceiaşi măsură poemul lui Bogza „Petrolul" din acest număr, e sezisant prin adevărul crunt ce-l conţine. In aceiaşi ordine trebuie semnalat André Gide, purtînd înapoia sa toată povara unei culturi burgheze, tot bilanţul ei tot crepusculul simbolismului, toată reacţiunea unei Franţe catolice, convertit în urma voiajului său, la colectivism şi care notează în „Pages de Journal" publicate în Nouvelle Revue Française, ştiindu-se şi regretînd de a fi la marginea vieţii lui — aceste rînduri:

„M'am „desconvins" voluntar de orice credo, al cărui libe
„examen îmi cauza imediat propria mea ruină. Dar tocmai din aces
„examen s'a născut crezul meu de astăzi. Nu intră în asta nimi
„mistic"... Viaţa mea se îndreaptă în mod simplu către o dorinţă
„către o ţintă. Toate gîndurile mele, chiar involuntar, se îndreaptă î
„spre acolo. Şi chiar dacă ar trebui viaţa mea pentru a asigura suc
„cesul U. R. S.-eului, aşi da-o imediat... cum am făcut şi cum vo
„mai face atîţia alţii, confundîndu-mă cu ei..,

„Scriu aceasta, cu capul limpede şi în deplină sinceritate, „din marea nevoe de a lăsa cel puţin această mărturie, dacă moar-„tea ar fi să vie, înainte ca eu să fi avut timpul să mă declar mai bine". („Cuvîntul")

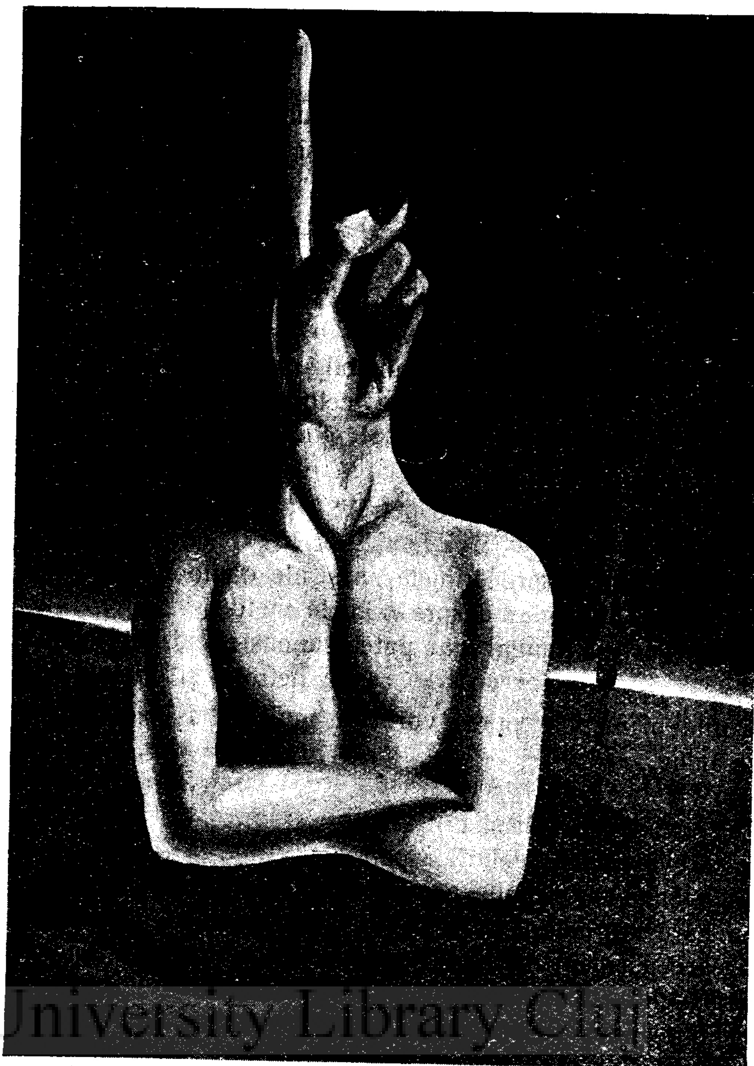
Şi încă atîţia alţii cari au putut vizita republica proletară şi cari au adus, chiar atunci cînd am privit-o reacţionar, suflul unei lumi formidabile în construcţie.

Grupul suprarealist deasemeni trecut pe planul unei politici sociale, luptă nevrînd să se scape definitiv de amprentele lui vechi, dominat încă de efuziuni metafizice, de subconştientul care n'a reuşit să-i soluţioneze criza de conştiinţă, de indivizi faţă de ei înşăşi, cercetînd o nirvană numită rînd pe rînd sinucidere, sadism literar, automatism psihic, etc., trebuie semnalat în marginea acestei culturi noi. Toate poemele lui Eluard, Breton, Tzara, Desnos, proza lui Cendrars, Dessaignes, André Breton, Aragon rămîn în domeniul pur al burghezismului artistic, rămîn ca florile glorioase pe catafalcul acestei culturi, ca agonia delirantă cu reveriile ei paradiziace.

Acei ce-şi dau seama şi vin numai pe jumătate cu atît mai rău pentru ei, curajul trebuieşte avut în întregime. De nu: O generaţie altă e în spate, nouă, virgină, gata să renunţe la ei.

Adevăratul avangardism înseamnă nici o concesie chiar ţie, chiar trecutului prezent. Ultima carte a lui Breton, adună toate poemele sale dadaiste, suprarealiste. Breton militează acum un principiu revoluţionar care le exclude radical şi care nu i-a dat încă curajul să renunţe la el, rămînînd un conservator, un laş, un arierat, cînd principiul revoluţiei e renunţarea, cînd efectul acestei renunţări e în compensaţia unui plus considerabil, cîştigat. Louis Aragon, exclus din mijlocul lor, păcătuieşte cu aceiaşi greşeală, rămînînd ancorat în trecut, în el, publicînd cu „Le front rouge" şi toate poemele sale automatiste, incompatibile cu spiritul acestuia, venite din cadrul metafizic al spiritualităţii dialectice şi neplasîndu-se deloc în discernămîntul materialist şi istoric al vremii noastre, al principiului abordat. Trecerea lor la revoluţia socială ar fi fost autentică dacă s'ar fi făcut cu toată abnegaţia şi numai atunci s'ar fi încadrat în adevăratul avangardism, în avangardismul permanent care cere oameni întregi, definitivi, cu o personalitate reflexă, universală şi nu individualismul monist care duce fatal la eşuare, la turnul de fildeş masturbat. Deaceia ei vor rămîne, ca mulţi alţii, constipaţi de avangardism, de falsul avantgardism cel cercetat cu elucubraţii mistice, cu efervescenţe verbale, în formulele diagnostice ale lui Freud, în epuraţia eliptică şi imagistă a poemului, în dogmele de formă ale creaţiei, suprapuse fondului vetust, perimat şi deconfit. Ei sunt acei cari au rămas la un moment dat fixaţi, vidaţi de ei înşăşi. Sponteneitatea lor zburătăcea negăsindu-şi punctul viabil. S'au căutat retrospectivi în alţi poeţi, s'au răsvrătit au sărit în aer şi au căzut la pămînt turtiţi. Ei sunt acei cari n'au înţeles că nu vor putea niciodată via, eşind din ei, din instinctul lor biologic de viaţă, care e colectivismul, evacuîndu-se din fenomenele sociale care îi încadrează totuşi şi n'au înţeles că nu poţi fi niciodată un refulat istoric, un ins trăind înapoia ta, sau aplecat cu un secol înainte, dintr'un comod şi vid parazitism. 200 de kilometri pe oră vei realiza numai în carlinga avionului şi nu în caleaşcă şi viceversa, după cum un nou optimism, o nouă fază a evoluţiei, adevăratul avantgardism nu-l vei face decît cu intuiţia precisă a unei raţiuni de fapt, ataşate principiului de viaţă. Metafizica de altădată trebuie schimbată în materialismul ştiinţific de azi ca alhimia în chimia ştiinţifică, în condiţiile de viaţă ultimă, în nevoile fireşti şi în drepturile imperative ale omului, în energia sa infailibilă pusă în primul plan al naturii şi cu morala lui rămasă spre ruşinea celorlalte regnuri animale, inferioară, egocentrică, camuflată în mituri, în sisteme şi în amănuntul mic şi ridicol al procesului de peste cîteva zile intentat lui Geo Bogza.

gheorghe **dinu**

S. PERAHIM — Dumnezeu trăieşte din mila mea

RESPIRAŢIE

Oval iubit ca o melodie
Obsesie încuiată cu lacăt secret odată cu lumina
Şi cifrul uitat în sîngele mistuit
Visteria vieţii măcinată în grezia tictacului
Ferestrele ofilite par pleoape obosite
Incolo fiecare pas demonstrează testul depărtării
Şoselele timpului se aşteaptă la răspîntii
Lenevealā de plumb
Poveste fără stele
Mîngîi noaptea cu palmele pline
Cu ochii închişi
Cu ochii revărsaţi în mine ca un reflux

PEISAJ ANTICIPAT

Arc alb trecut dincolo de fulger
Corăbii dimineaţa pentru citirea hărţilor
Şi o geografie volantă catargurile desenează
Ochii trimit apusul mai la dreapta
Printre insulele căzute din continent ca o pleavă
Unde braţele tari ale exilatului scormonesc minereul
preţios. Şi umbra cocotierului îi piaptănă sudoarea
Din piept un pumnal se încheagă

Aierul e liber să se joace cu mugurii
Azimă reţinută în muguri
Lampioane vor aburi mîine

saşa **pană**

POEM PETROLIFER

Vă voi vorbi despre oamenii petrolului
şi despre sufletul lor mai negru şi mai inflamabil decît petrolul.

Vă voi vorbi despre mine
fiindcă nimeni mai mult decît mine nu poate fi un om al petrolului
şi sufletul meu negru şi inflamabil
mă face să vă vorbesc vouă celorlalţi oameni, cu toată brutalitatea.

Aşa trebuie vorbit despre petrol: cu brutalitate.

Vă voi vorbi despre crimele lui şi ale oamenilor lui
vă voi vorbi aşadar despre crimele mele
şi fiţi siguri că nimeni n'ar putea cunoaşte mai bine sufletul, petrolul şi crimele
şi nimeni nu v'ar putea vorbi cu mai multă brutalitate
ca mine.

Eu care sînt negru şi urît
şi care asemeni dealurilor petrolifere
am mocnit întodeauna ceva groaznic în măruntaiele mele,
eu care murdăresc şi distrug tot ceiace ating
şi care asemeni petrolului sînt ticălos, pătimaş şi ignorant
şi isbucnesc din mine
şi nu-mi pasă de prăpădul pe care vorbele mele îl aduce pe lume.

Eu acesta vă voi vorbi despre petrol şi crimele lui.

Ascultaţi:
voi încă nu cunoaşteţi cît de murdar şi de negru e petrolul
şi cît de murdari şi de negri sînt oamenii lui.

Ascultaţi:
voi nu cunoaşteţi petrolul decît ca esenţă pură în eprubete
voi nu cunoaşteţi ca mine cele o mie de mîrşăvii şi asasinate
cele o mie de femei care au fost ademenite
să-şi vîndă ultima bucată de pămînt pe o noapte de dragoste
voi nu cunoaşteţi jurămintele false şi sufletul sordid al petroliştilor începători,
voi nu cunoaşteţi sondorii care au ars de vii în flăcări
în marile incendii provocate de înşişi stăpînii sondelor
pentru a stoarce ultimii bani dela societăţile de asigurare;
voi nu cunoaşteţi toate acestea
şi nu cunoaşteţi nimic din petrol şi din crimele lui.

Dar voi nu mă cunoaşteţi nici pe mine
fiindcă tot ceiace v'am spus pînă acum
nu e deloc un ţipăt de revoltă pentru soarta femeilor şi a sondorilor înşelaţi
ci un început de imn pentru petrol şi pentru mîrşăviile oamenilor lui
un început de imn pentru acei care sînt capabili să mintă, să înşele şi să fure
un început de imn pentru mine şi toţii fraţii mei întru infamie
eu nu iubesc petrolul cînd ajunge esenţă pură în eprubete
ci îl iubesc aşa cum iese din pămînt, murdar şi prin procedeie murdare
îl iubesc cu furie, cu pasiune
şi vreau să cînt rasa mea teribilă de oameni ai petrolului.

Era o noapte umedă de toamnă
cînd mi-a venit în minte ca din pricina mîrşăviilor de care sînt capabil
să mă fac şi eu un om al petrolului.

Aşa era: o noapte umedă de toamnă
şi dumnezeu a vrut ca eu să devin repede un om al petrolului
şi forţele mele să le întreacă pe ale celor mai ticăloşi oameni.

Am să cînt mai întîi satul în care am trăit
şi în care mîinile şi sufletul meu s'au murdărit
atît cît au putut ele să se murdăriască.

Am să cînt satul Buştenari, îngrozitorul şi monstruosul sat Buştenari
în care fiecare piatră vorbeşte de mine şi de crimele mele
în care fiecare femeie vă poate spune cît sînt de cinic şi de mincinos
şi am să cînt apoi sondele pe care le-am stors de bani ca pe nişte amante bătrîne.

Dar şi atunci cînd am să cînt satul şi atunci cînd am să cînt sondele,
am să mă cînt tot pe mine,
şi dacă ar trebui să cînt locuri pe care nu le-am văzut şi femei pe care nu le-am iubit,
m'aş cînta tot pe mine,
fiindcă în mine trăiesc şi se sbat şi locurile pe care nu le-am văzut şi femeile pe care nu le-am iubit,
şi prin aceasta eu m'am deosebit întotdeauna de ceilalţi oameni
şi am putut să-i sdrobesc şi să-i înlătur din drumul meu fără nici o milă.

Aşa cum spune în biblie că trebuie să striveşti capul şarpelui
aşa cum am strivit capul omului care avusese încredere în mine,
îmi aduc aminte:
am închis ochii, am zis doamne şi am izbit
şi pe urmă am izbit de multe ori fără să mai închid ochii şi fără să mai zic doamne
şi cînd am eşit afară am fost mîndru văzînd că inima mea bate regulat.

Aşa a fost de fiecare dată:
inima mea a bătut regulat,
şi asta m'a făcut să am încredere în mine
şi să fiu sigur că legile naturii sînt cu mine şi îmi dau dreptate.

geo **bogza**

VIAŢA DE DUPĂ MOARTE

II. URMUZ

„Algazy este un bătrîn simpatic ştirb, zîmbitor" ş. a. m. d

Un glonte a pus benevol punct unei vieţi şi gardianul din preajma Bufetului tuturor juisorilor a găsit, într'un kiosc, în dimineaţa de 23 Noemvrie 1932 (o zi înainte şi cincizeci şi trei ani după moartea lui Lautréamont) lutul, cu o muşcată la tîmpla dreaptă, a lui D. Demetrescu-Buzău, grefier la Casaţie.

Acelaş, sub patronimicul Urmuz, a fost un poet blestemat şi a rămas premergătorul în care se sbăteau hăitaşii buimaci ai eroilor pe cari i-a trimis furtună în anotimpul cînd contimporanii citiau prin lentile de cîlţi, la opaiţ: acum cinsprezece ani. L'au descifrat unii umoristic acolo unde paginele sînt corosive şi ideile comprimate asemeni arborelui în sîmbure. Inţelesul trece dincolo de bariera vocabulei. Logica scrisului său e resfrîntă într'o fîntînă cu oglinzi şi cuvintele te ciocnesc şi gestează cucuie atunci cînd crezi pune mîna pe ele. „Clocotul contra celor în mijlocul cărora trebuia să-şi mestece viaţa, contra profitorilor a căror mîni mucegăite trebuia cu o grimasă a sufletului să strîngă sau să-şi trăiască o funcţie scriind sentinţe, şi dezesperările unui şarpe ce-i încolăciau creierii, le-a sublimat în scrişnete" (Pană) şi ni le-a transmis în imagini virtuale ale raţiunii.

Pentru Urmuz cuvîntul a însemnat piatra iniţială, cu ea pleznind în balta minţii. Concentrice şi tot mai departe undele urmează ca braţe multiple de zeu hindus.

Port perpetu în mine pe Cotadi şi pe Dragomir. Mîngîi aproape zilnic ciocul de lemn aromatic a lui Grummer. Cu Gayk mă intîlnesc prin fundăturile cu luceferii fărămiţaţi în noroi. Tot e ciupit de vărsat şi umărul drept l'aşi crede mai ridicat dacă n'aşi şti că e singurul civil care poartă susţinător de armă.

Nici un lest nu încleştează eroii lui Urmuz şi digul înţelegerii absurde odată descuiat, începi a-i iubi prin ploaia de alice cu care te bandajează. Pupila se dilată să-i cuprindă, tîmplele se incinerează şi deschid tunele. Urmuz a ştiut ţine în mînă un toc ca o bardă cu care ororile de plictisitor echilibru şi obişnuit au fost ciopîrţite. Clătinînd Creaţia, a schimbat rotirea floarei de turnesol spre beznă. Pe bărăganul gîndului a semănat prietenii fanteziei sale de acrobat magnific al ideii. A redat frazei himenul feciorei de mult măcinate. Cînd e într'adevăr umoristic, e un umor apocaliptic; un sfredel ce se înşurubează în ţeastă. Cei cari s'au apropiat de Urmuz au înregistrat seismele unui cataclism, undeva în noi în ei un clopot subteran se mai sbate. Deatunci garderoba ideilor e răvăşită, ideile au schimbat cămaşa cuvintelor şi cuvintele nu mai sînt pe măsura creierilor de musi. Un macaz tragic îndrumează vocabula pe linie falşă: ideile se ciocnesc, senzul lor e schilodit la exasperare, înţelegerea comună ucisă. De pe o rachetă incendiată, Urmuz face salturi şi din creier păstrează cîteva incandescenţe. (O reculegere e binevenită).

„Dacă mişcarea dela Zürich, cabaretul Voltaire, l'ar fi avut acolo în pulsul proprie lui, s'ar fi culminat în producţie, în curaj şi şi-ar li desfăcut întreaga individualitate. Urmuz s'a născut şi s'a produs într'o clipă improprie nervurei lui, lăsînd în pămînt numai rădăcinile cu suc virgin, deşi singur descoperise un plan inedit, construise un telescop pentru infern, un reflector pentru oamenii negri şi inventase un apocalips al burlescului. Lipsa însă al unui grup de aventură, care interioară exista cu el, inerentă oricărui focar fantezist, a făcut ca să nu ne fi rămas, bine impregnat, deci Urmuz — de proporţiile certe — un tip din cea mai autentică fizionomie a unui Jarry romîn; al unui premergător mai elocvent, al unui răsturnător mai temerar de calcule mondiale". (Roll).

A defini scrisul lui Urmuz e a închide între gratiile unei colivii un talaz. A iscat acest *halucinant* din absurd o lume şi a aruncat-o în absurd. Să umbli deandaratelea în balconul unui turn agăţat de colinele norilor şi să întîlneşti oameni cari poartă numele concetăţenilor tăi, sînt din carne şi oase ca şi tine, utilizează de o mînă de simţuri şi totuşi să te crezi pe o planetă stranie unde toate prerogativele le au Turnavitu, Ismail, şi Stamate (ajutat de pîlnie). Scrisul lui Urmuz „oricît ar părea de paradoxal şi de trăznit e totuşi impregnat cu filonul substanţial al unei eterne probleme şi eroii lui vor rămine multă vreme în literatură aşa cum numai caraghiosul Don Quijotte a lui Cervantes a ştiut să rămînă şi cum deci atitea frumuseţi ale ecranului vor rămine deasemenea caraghioşii Buster Keaton şi Charlie Chaplin şi cred că nu ie greu de găsit corespondenţe suficiente între arta acestora şi aceia a lui Urmuz. Şarjată şi caricaturală la prima impresie, devine după un timp tot atît de simplă şi de tragic omenească". (Bogza).

Trecerea lui Urmuz în „literatura romînă" a însemnat un asasinat în plin centrul logicei, şerpii absurdului inoculîndu-i venin indelibil. Un absurd totuşi altul decît măcieşul notaţiilor spontan paralgoice: Am vagabondat în multe nopţi prin paginele cari au uscat cerneala cu care Urmuz şi-a desenat progeniturile. Aceiaş pagină a fost de patru sau cinci ori transcrisă, frazele reduse la pastile mai acide, mai neprevăzute, definitive. De multe ori reveniri la cuvîntul iniţial, după cîteva etaje de corectări. Sbuciumul iniţiatorului stigmatizează manuscrisele. Simţi tremurul peniţei înroşite atunci cînd hîrtia a suferit zîngănitul unui tatuaj straniu, pe creier parcă.

Buzău, Octomvrie 1932 — saşa pană

● APĂRUTE.

B. FONDANE: Martin Heidegger (Sur la route de Dostoyewski) — Ed. Cahiers du sud.

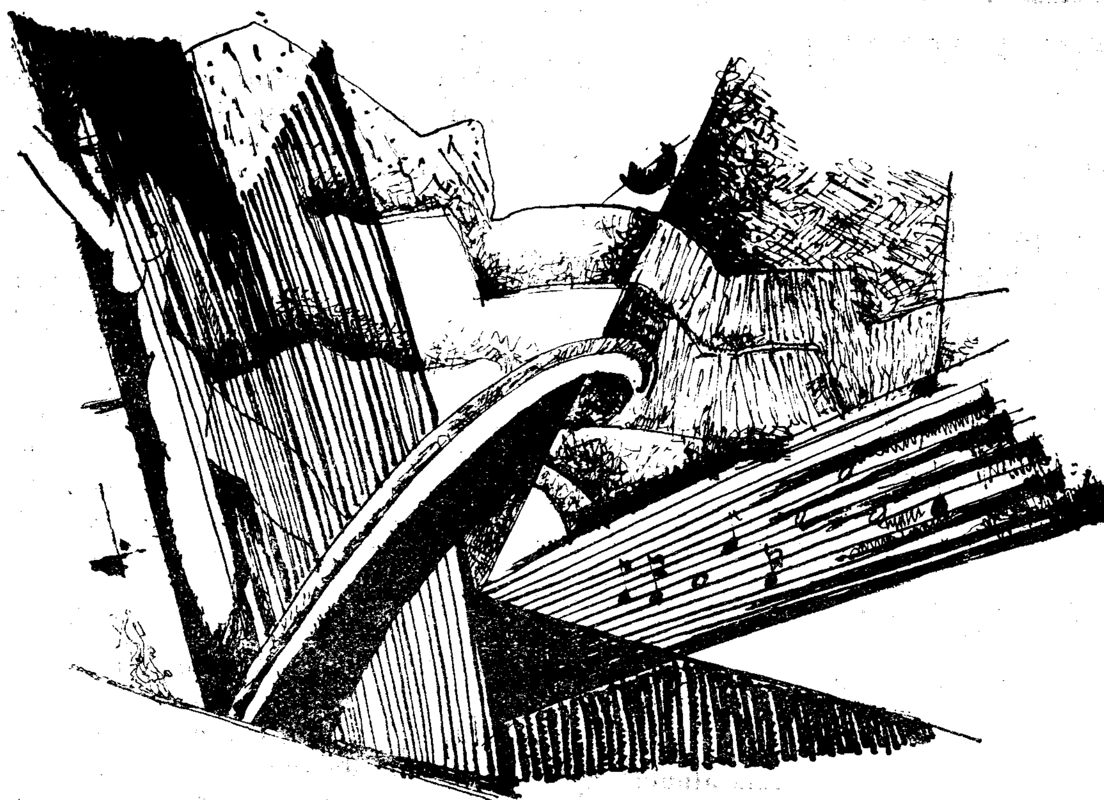
SALVADOR DALI: Babaouo — Ed. Cahiers libres.

RENE CREVEL: Le réalisme extravagant.

ANDRE BRETON: Les vases communicantes.

PAUL ELUARD: Le lit — Ed. Cahiers libres.

ATOM: Revistă. Nr. 1 şi 2. Dan Mureş.

M. H. MAXY — Transfuzie de peisaj

P R I M A V A R A

In degetele voastre înfloriau salcîmii
Salcîmii ca o grevă a albelor petale
Scîrțîiau în uși defuncte din sceptre regii
Un tam-tam bătea acum în nicovale.
Steaguri flutură cu gelatina'n sînge
Jucau umbrele de foc pe busturile de piele
Steaua care cade e lacrima ce nu mai plînge
Fabricilor așteptînd în noapte ca girafe
Cu gîtul învelit în besne
Cu motoarele în fugă.
Voi cu flăcările pe mîini, cu laurii pe glezne
Muiați această seară cu coatele în aur
Ascuțiți brațele ca o sabie
De vîrful fără precedent al lumii
Din Dumnezeu rămăsese o vrabie
Umblînd printre boabe.
Intre lebedele negre ale uzinelor
Vorbele erau pete roșii pe o hartă peste care umblam.
Un schelet suna îndepărtînduse ca o troică
Oamenii erau de foame diafani
Glasurile se spărgeau în vitrinele mari
Sub ferestre copiii plîngeau
In brațele mamelor ca niște jimble absente
Motoarele vorbiau înainte
Și venise o dialectică impecabilă a oțelului
Roțile cu zimți tăiau unghiile mici ale clipei
Ciocanele izbiau în tîmplă fierul
Și-ți ofereau o crisantemă de scîntei
Proletară cu pulpele drepte
Drepte ca două cariatide ale lumii
Cu pîntecul în serpentine de sînge
Cu un halo în jurul ovarelor —
Am trecut între mîinile voastre
Ca între bare de aluminium
V'am arătat în cuptoare, metalele feline
Motoarele gîfîiau
De piept se izbia un fluviu de foc.
Treceau păunii negrii prin sala de mașini
Cădeau lumini ca lințolii din felinare
Tîrînd în noroi femei și copii
Și vă muriau mîinile în buzunare
Ca păsările flămînde în colivii.
Oraș dus în cîrcă prin noaptea de fosfor
Rîsul clănțăne în scheletele vii
Pîinile își rumeneau aureola în cuptor
Și plîngeau copiii în haotice farfurii.
Aceste sînt republicile palide
Cu ploile de oțel pe acoperișe;
Acesta e soarele cu razele în drum
Și sînt orașele de nămol.
In mîna voastră e mînerul înțeleptelor uși
Prin ferestrele deschise vă vedeați în alte secole
Și v'am auzit noaptea în cărucele de păpuși.
Prin hainele rupte vi-se vedeau stele
Cicatrice pe o piele fără renumerație
Pămîntul avea buzunare cu cărbuni
Lîngă carnea voastră tot din cărbune
Dar gesturile fulgerau,
In instantaneele roșii,
Cînd scoborați în străzile largi
In paginile din Germinal
Doi cîte doi spre un alt patru al istoriei.

stephan **roll**

OCTOMBRIE

(FRAGMENTE)

O zi neagră cu mîinile sfîşiate şi
orizonturile semănate sub paşi
O zi neagră cu toate undele mărilor
aşternute peste oameni şi plăji
Cu nisipul drumului peste ochii înecaţilor din ape
In clătinarea de lumină şi nebunie a farurilor

Oamenii vor dispare în curînd sub ape sau nisipuri
Nu toţi ci numai acei cari împiedică
Libertatea celorlalţi camarazi ai lor

Cînd ei şi poemul lor vor fi sfărîmaţi
Orizontul şi bariera prejudecăţilor
Cînd pumnul va străluci intens peste
Mîinile luminii şi ale întunericului

O zi neagră cu toate glasurile ce şi-au spus destinul
Vulturii aierului au avut o primire triumfală
Prin aceste porţi deschise ale trupului
Spre seară ziua neagră nu se mai vedea

Spre seară întunericul cu luceferii era al nostru
Şi prin case oamenii cu feţele roşii ale opaiţelor
Vedeau că sunt tari amîndouă şi se culcau în noapte
În camera cu urletul mărilor peste ţîrmuri
Cu fluxurile şi refluxurile umbrelor
Cu turma aierului în pervazul ferestrelor sparte
Cu fericirile cu durerile cu cîntecul şi cu revolta :

„Cîntecul meu este cîntecul omului şi al durerii lui
Melodia magică ce va distruge
Mizeria şi tristeţea
Cîntecul meu este mai frumos decît cerul
Mai frumos ca un incendiu
Intr'o noapte cu bezne
Ca dinamita sau puşca fumegîndă
Cîntecul din clipa asta l-aşi vrea
puternic ca un foc nestins
puternic ca o explozie grozavă sau ca otrava de puternic"

i. wittner

CONTINUARE

Strivesc sub paşii mei de sînge metropola
Cînd străzile devin un pretext
Oarecare, pentru revolta mea : cupola
Cu stelele şi luna figurile din text.

Nu mai cunosc semenul aproape,
Trecerea mea cu vinele'nchise,
Inseamnă vacarmul maşinei în pleoape
Şi vîrsta braţelor în clisă ucise.

Inima bate'n vîrtejul febrelor magice,
Şi'n maree, ochii au trecut în pumn,
Ca oglinda disperării magice
Să umfle carne ucisă de fum.

M'avînt în rătăciri găsite la'ntîmplare,
Scrîşnind ascuns ajungeri fără rost
Pe drumuri, în care azi ghicesc pe fiecare
Cu gîndul lui de mîine şi sufletul ce-a fost.

Cînd ziua noastră fi-va ziua de apoi,
Un cer se va deschide ca de popas,
Din răstigniri de carne şi noroi,
Va curge tînăr, sînge nou şi fără glas.

mihail dan

La 23 Noembrie se împlinesc nouă ani de la moartea lui Urmuz. „U N U" prezintă opera complectă într'un volum intitulat

URMUZ

Se găseşte la Librăria Cultura Poporului (Virgil Montaureanu) şi la Saşa Pană (Str. Dogari 36.)

LEI 60

A C V A R I U M

● In toamna aceasta s'a petrecut la Câmpina un scandal care început cu două săptămâni înainte, a culminat în discuţii furibunde la banchetul dat pentru pomenirea lui Haşdeu şi a pictorului Grigorescu deposedaţi astfel de cele câteva ore de atenţie şi sentiment pios care le fusese destinate.

Următorul poem de o nouă şi viguroasă viziune al lui *Geo Bogza*, publicat în ziarul de acolo *Strada*

BOLNAVUL PEISAJ PETROLIFER

Cum se frămîntă peisajul de parcă ar vrea să moară
un deal de oboseală cade în genunchi
şi gifîie cu carnea plesnită în fîşii
şi pute de sudoare.

Dealul e un bolnav bătrîn şi fără lecuire
înăuntru păcura e ca o plagă oribilă de cancer şi sifilis
şi e neagră şi urîtă
şi curge în vale onctuoasă şi infamă
mai infamă decât cea din urmă dintre prostituate.

Dar oamenii iubesc şi păcura şi prostituatele
aiei e peisajul cu sonde, mai departe mahalaua cu bordele
şi oamenii plini de sudoare muncesc şi plini de sudoare
fac dragoste
şi oasele lor masive pîrîie. şi dealurile pîrîie şi prostituatele
pîrîie şi totul se apropie de moarte
un deget apasă puternic în carnea bolnavă
şi puroaiele ţîşnesc afară coapte şi putrede.

Puroaiele galbene din trupul meu de prostituată făcută din
pămînt
şi puroaiele negre şi mai adînci şi mai grele ale pămîntului.

Şi peisajul geme şi se svîrcoleşte ca un bolnav fără lecuire
şi sondele îl storc, îl sug adînc din măruntaie
şi puroaiele negre ale pămîntului
şi puroaiele galbene ale prostituatelor
curg fără să se oprească,
în timp ce pe deasupra dealurilor norii trec albi ca nişte
imense bandaje de vată.

a avut darul să turbure pînă la fund moralitatea celor cîteva duzini de intelectuali locali care eşind din pasivitatea discuţiilor mucede de cafenea s'au dedat la urlete şi manifestaţii de stradă. Pentru a pune o concluzie scandalului, conducătorul ziarului Strada, *Al. Tudor-Miu*, a deschis o anchetă publică în jurul aşa pretinsei imoralităţi a poemului şi aşa pretinsului spirit moral al cititorilor.

a. f.

● Peste cîteva zile se va judeca de către un tribunal corecţional, procesul de literatură al colegului nostru Geo Bogza. Delictul de pornografie nu e primul în decursul vremii. Pentru a avea curajul să spui pe nume unor lucruri, mulţi au trebuit să suporte rigorile codului moral. Deasemeni Bogza va trebui să se supună aceloraşi legi, pentru că nu s'a putut reţine de peticelele albe ale vocabularului pentru pudoarea duduilor şi pentru conştiinţa unei educaţii perfide a unui mediu clădit pe convenţiuni şi formule.

Cum ar fi putut Bogza reacţiona obsedat de toată putritudinea acestei lumi ? Camuflîndu-le după un vocabular de frou-frou ? închizînd ochii docil şi trecînd mai departe cu paşii peste excremente, cu nările înfundate spre un masturbat romantism ?

Bogza va fi deci judecat şi-şi va primi pedeapsa că a avut imprudenţa, că nu s'a lăsat macerat de „buna cuviinţă", că a înfundat mîinile adînc în fecale le-a dus la nas mirosindu-le împroşcînd apoi pe toţi cei ce se bălăceau cu nările insensibile: din natura lui de exasperat.

Exasperare pe care delictul nu i-o va putea potoli, ea fiind mai tare decît toate îngrădirile din afară ale omului, pornită dintr'un fund lăuntric, risipindu-se în aier, unde codurile civile nu ajung decît pînă la epidermă. Bogza e posesorul unei revolte care există cu el şi la care a venit pe drumul dur al unei adolescenţe frînte de peisajul cu mocirle al lumii ce-l înconjoară.

● „Facla" e organul de gangsteri al presei şi fostului simbolist care şi-a schimbat călimara cu latrina celor mai imunde şantaje gazetăreşti puse la umbra unei democraţii de rigoare şi oportuniste. Lipsa de demnitate a poetului indispune pentru cele cîteva emoţii suave ale versurilor lui cîndva.

Tot aici a apărut o notă injurioasă nouă, semnată W. C. (public ?)

W. C. e deasemeni un poet care venise pe vremuri să fie publicat la noi şi refuzat pentru plagiatele sale după „analfebeţii", „paranoicii", „pederaştii" vizaţi în notă.

W. C. mai e posesorul unei talii de 1 metru şi 10, dimensiune copiată fidel după talentul său. Careva dintre noi l-a poreclit gonogoc, neextirpîndu-l totuşi şi lăsînd astfel librăriilor anul trecut să contracteze nişte efluvii blenoragice. Pentru nota din Facla am vrut să-l fesăm, dar Werner e atît de mic că nici nu l-am văzut strecurîndu-şi dosul lui cît un bob de cafea printre degete.

● *N. & K. Construcţiuni de maşini.*

E romanul robcorului Will Bredel cu subiectul trăit şi forjat în propria lui experienţă de lucrător în uzina al cărei nume face şi titlul cărţii. E jurnalul şi concretizarea unei lumi ruptă fîşii din propria lui carne, ruptă în văzul unei Germanii, sfîşiată de reacţiune, huiduită de cîteva milioane de braţe încrucişate şi e cartea unei actualităţi, unui ev al motorului şi al lucrătorului care şi-a făcut din motor un caval dureros, de unde zilele lui curg costelive, în care plămînii se afumă slăbiţi.

E unul dintre primele modele de literatură proletariană, între încercările de acelaş fel din Rusia. E o suită de greve, de conflicte ale muncii între lucrători şi patroni, cu relevarea elementelor provocătoare şi inconştiente, cu frămîntările politice ale unui proletariat cel mai emancipat politiceşte în cadrul lumii burgheze, care-şi alege din sînul ei deputatul să-i susţie şi reclame drepturile ; cu sentinţe cîteodată de o putere persuasivă desăvîrşită : o eroină spune pe undeva unui coleg lucrător : „De tine direcţia spune că nu eşti un bun lucrător, deci, implicit, tu trebuie să fi şi un prost comunist".

Cartea a suportat toate piedicile unei poliţii de clasă, Willi Bredel suspectat pentru că a avut curajul să scrie o carte care e a lui şi a milioanelor de semeni, de contemporani şi curtizani ai vremii noi.

● *Weinert Erich* a plecat prin Germania cu caetul său de poeme să le citească. E în felul său un profet care nu încape în formulele literare şi în cenaclurile oficiale ale literaturii, fiindcă exasperarea lui explodează în ele, fiindcă poemele sale divulgă toată suita de orori, fiindcă bice de foc se încolăcesc pe versurile lui şi bat trupul putred al mastodontului. Şi pentru el poliţia a avut grija, stînjenindu-i întrunirile, sabotîndu-le. Acest nou trubadur a reuşit, totuşi însă, să treacă şi să ardă ca o cometă urechile obeze, lipite de uşă să asculte tremurînd.

● Despre Wladimir Ilichi apar mereu volume ocupîndu-se de personalitatea lui proeminentă. E cartea en vogue. Şi editurile ştiu să-şi exploateze foarte mercenar interesele chiar cu riscul minciunei. După romanele vieţi romanţate cari nu mai prind, după voiajele lui Morand deasemeni desuete, după istoria literară a lui Pitrigrili, e acum la modă Wladimir Ilich. După cel al lui Valeriu Marcu făcut după sistemul lui Emil Ludwig, e acela a lui Malaparte fascist din convingeri care desprinde un Lenin romanţat, omul cu micile lui ticuri şi maniere, după care camuflează adevărul social pe care acesta l-a reprezentat, tenacitatea credinţei lui şi, mai ales, profetismul său, încrederea sa, pentru care a stăruit, în victoria proletariatului, pentru revoluţia fără precedent care a înfăptuit-o.

Şi în aceiaş măsură simptomatic a fost şi la noi, afluenţa la conferinţa Cryterionului, depoziţiile tinerilor cari l-au falsificat în aceiaşi măsură şi demagogia fascistului Polihroniade care şi-a schimbat pe loc conferinţa punînd-o în pulsul sălii leninist. Acele răspunsuri contradictorii pe cari a încercat avocatul Pătrăşcanu să le puie, autentificînd personalitatea lui, au fost sistematic sabotate de tinerii misionari lăsînd să se desprindă din tot ce se petrecea, ridicolul şi oportunismul lor vid.

g. d.

● La pornographie est le plus efficace, le plus certain facteur dela civilisation.

(napoleon)

anul V ● nr. 49 ● noembrie 1932 ● lei 5 ● colaborează : geo bogza ● mihail dan ● gheorghe dinu ● m.h. maxy saşa pană ● s. perahim ● stephan roll ● i. wittner

Redactor răspunzător: Mihail Dan str. Lucaci 41. (etaj III)

studio grafic „Steaua Artei" b-dul Maria, 2

